

Andreea DUMITRU

Tangouri sub o lună de hârtie

De câteva spectacole, mai precis de la *Jocul dragostei și al întâmplării*, trecând prin *O noapte furtunoasă*, *Hora iubirilor*, iar acum *Visul unei nopți de vară*, Felix Alexa e preocupat de „subtila și periculoasa strategie a sentimentelor”, în care l-a inițiat opera lui Marivaux, așa cum anticipase criticul George Banu. Ceea ce unește creații atât de diferite este opțiunea pentru un anumit tip de lectură. Dezinvolt, regizorul asociază fiecărui text un gen muzical care devansează epoca scrierii acestuia, rezultatul fiind un mixaj pe gustul publicului contemporan, un ritm interior al spectacolului, o expresie sonoră a strategiilor afective. În *Hora...* lui Schnitzler, *swing-ul* insidios, întim, languros ademenește spre neant perechile înlănțuite în combinații nesfârșite. În comedia lui Caragiale, *valsurile* vienezee traduc amploarea luată pe nesimțite de niște „bănuiele rele”. În sfârșit, pentru *Visul...* shakespearian Felix Alexa se oprește la un alt dans de cuplu, *tangoul*, în versiunea stilizată a lui Astor Piazzola. Ritmul sincopat, dinamic, temperamental, chiar incisiv al tangoului evocă sentimente contradictorii gelozie, furie, abandon total, respingeri și negocieri, senzualitate și agresivitate. Toate preexistă în textul lui Shakespeare, definind relațiile din interiorul careului de cupluri. De la primii pași coregrafiați pe care îi fac *Tezeu și Hippolyta*, e limpede relația dintre cuceritor și voinea înfrântă: regina amazoanelor a fost „curtată cu sabia”, fără ca inima să-i fi fost câștigată. Siluirea și seducția coexistă. Viața erotică e răvășită, destabilizată, în vârtoarea unui „vis crud și fără noimă”, ivit într-o noapte, nu furtunoasă și neagră ca pe ulițele din dealul Spirii, ci ireală sub lumina clarului de lună, în adâncul pădurii.

Ilustrația muzicală scoate definitiv *Visul...* de sub zodia feeriei, operație vizibilă și în sobrietatea interpretării, a decorurilor și costumelor în alb, negru, argintiu, cu doar câteva accente de culoare. Din traducerea poetei Nina Cassian, aceeași realizată cu ani în urmă pentru emblematicul *Vis...* al lui Liviu Ciulei – o versiune în care neologismele (multe, desuete acum) se întâlnesc cu expresii echivoce, chiar licențioase – regizorul suprimă, cu o tăietură fină porția prea densă de supranatural (zâne, spiriduși, elfi, nimfe, satiri). Acelui *deus ex machina* pe care scenograful Ciulei îl manevra urcând și coborând actorii pe un practicabil îi este rezervat aici un mic podium de plexiglas, cu o pantă alunecoasă (pentru efectele comice din final, când are loc reprezentăția meșteșugarilor).

O temă muzicală exotică, misterioasă marchează însă aparițiile lui *Puck*, gândit ca un dublu mai tânăr și mai mobil al stăpânului său, *Oberon*. Tandemul se regăsește adesea în planul secund al acțiunii, de unde urmărește „zadarnicele chinuri ale dragostei”, intervenind în joc cu un aer omniscient sau mimând compătimirea. Regizorul mizează pe expresivitatea corporală a lui Marius Manole, un debutant atipic pe scena Teatrului Național, ce creează un *Puck* excentric, efeb athletic, ubicuu și imponderabil. Decorul neconvențional, din nou al Dianei Ruxandra Ion, pare croit de-a dreptul pe măsura acestui actor-dansator-coregraf: un perete înalt de spaliere, cu segmente flexibile, rotative figurează hățipurile pădurii prin care rătăcesc muritorii îndrăgostiți hăituți de *Puck*, dar și de propriile himere.

O intervenție semnificativă are loc și la nivelul distribuției: Irina Movilă și Marius Bodochi interpretează ambele cupluri de suverani, pământeni și zeități. Stilul lor sobru de joc stabilește, de altfel, tonul montării. *Tezeu* își întreabă ipocrit victima: „Ce ai, iubito?”, aluzie la actul silnic al nunții, interesul său ascunzând, de fapt, o imensă ironie. *Hippolyta* poartă, în loc de cunună, un ciorap alb, în loc de

Irina MOVILĂ și Marius BODOCHI.

Foto: Sorin Radu

vesmânt nupțial, un soi de cămașă de forță. La rîndul său, *Oberon* o interpelează pe dezlănțuita *Titania*: „Stai, furie!”, actrița luând în serios afectele paroxistice ale personajelor sale – erinii abandonate în ritmuri de tangouri pasionale. În schimb, Marius Bodochi jonglează firesc cu nuanțele, de la tonul autoritar la ironie și spirit ludic greu de înfrînat.

Grila muzicală funcționează perfect abia în cazul partenerilor tineri, inocenți, vulnerabili. Magnetismul relațiilor, instabilitatea lor arbitrară simultaneitatea stărilor de spirit contrare fac obiectul unei coregrafii alerte și subtile. Iubirea ori duelul (*Puck* le ia mințile, antrenându-i pe cei doi pretendenți într-un tangou stilizat) nu sunt decât un joc dramatic, corp la corp, de o senzualitate fie suavă, fie agresivă. Ileana Olteanu, o *Hermia* ba stăpână pe sine, ba descurajată și demnă de milă, Monica Davidescu, o *Helena* cu o energie devoratoare, Liviu Lucaci, un *Demetrius* ce își ignoră forța de seducție, și Răzvan Oprea, un *Lysander* maturizându-se fascinant sub ochii spectatorilor, sunt excelenți în scenele furtunoase de urmărire și derută la care îi constrâng puterile obscure.

Într-un registru complet diferit, al comediei vânoase, dar nu șarjate, se desfășoară mica trupă formată din tineri actori, o nouă generație de interpreți ai meșteșugarilor. Fiecare în parte transformă porecla personajului său în prezență memorabilă și adoptă, în același timp, un repertoriu comun de gesturi mărunte, savuroase, în care firescul e cuvântul de ordine. Avangarda comică e asigurată, sub „bagheta regizorală” a lui Dan Tudor (un *Chitră* obsedat de importanța și greutatea misiei sale), de Marius Rizea, un *Fundulea* în culmea fuduliei, care umple scena cu gesturi largi, și Silviu Biriș, un *Suflete* efeminat, un travesti de excepție în *Thisbe*. Orodel Olaru, *Flămânzilă* statuar, cam încet la minte, Ovidiu Cunceș, *Bot Gros* cel anchilozat și tare de ureche, Rodica Ionescu, un „leu” terorizat și un hipersensibil *Cuibărică*, îi flanchează în stare de continuă perplexitate.. Demonstrația de artă actricească înseamnă zgârcenie în mijloace, ceea ce face ca accesoriile comice să își dubleze valoarea. *Fundulea*, victima unui absurd *coup de foudre*, care îi metamorfozează răgetul de măgar în tril mozartian (citat savuros din *Amadeus*-ul lui Milos Forman), își face apariția cu un ferăstrău: pe scenă – spadă, în afara ei – garanție a unei virilități ieșite din comun, cel puțin așa vede lucrurile *Titania* cea orbită de iubire.

Meșteșugarii, îmbrăcați sport în timpul repetițiilor, după moda impersonală a străzii, apar în grup compact pentru a-și susține reprezentația în fața curtenilor, purtând costume de scenă croite după tiparul parodic. Întâmplările de peste noapte se reflectă în piesa lor stângace interpretată, dar nu povestea de dragoste aluzivă provoacă ironiile curții, ci lipsa de stil și de tehnică teatrală a trupei. Opacitatea curtenilor ce își părăsesc locurile rezervate printre spectatori e semn că ordinea s-a instaurat în propria lor viață, așa încât meșterilor nu le rămâne decât să execute dansul „bergamasc” pentru publicul din Sala Amfiteatru a Teatrului Național. Vraja s-a risipit însă o clipă mai devreme: în toiul reprezentației, *Flămânzilă* (Orodel Olaru) iese *ex abrupto* din rolul *Omului din lună*, spunându-și replicile pe un ton alb, sătul să tot fie luat peste picior pentru vina de a întrupa o iluzie.

La începutul spectacolului, *Puck* decupează calm o lună de hârtie și o înalță în bătaia reflectoarelor, semn că magia s-a instalat. Același *Puck* îi pune capăt, rostind monologul conventional și mototolind, previzibil, luna de hârtie. Așa pare construit, de altfel, întregul spectacol: un *Vis...* plin de surprize, cu sclipiri de o radicală modernitate, dar parcă îndrăzneț numai pe jumătate.

Teatrul Național „I.L. Caragiale” – Visul unei nopți de vară de William Shakespeare. Traducerea: Nina Cassian. Versiunea scenică: Felix Alexa. Regia, ilustrația muzicală și light-design: Felix Alexa. Scenografia: Diana Ruxandra Ion. Distribuția: Marius Bodochi, Irina Movilă, Ileana Olteanu, Monica Davidescu, Liviu Lucaci, Răzvan Oprea, Marius Manole, Marius Rizea, Silviu Biriș, Dan Tudor, Orodel Olaru, Ovidiu Cunceș, Rodica Ionescu, Tomi Cristin, Anemona Niculescu.